

віддана компанії та забезпечуватиме високу економічну ефективність діяльності організації. Навчання та постійний розвиток персоналу відповідно до мінливих вимог ринку і надалі будуть дуже важливими для компаній, які ставлять на меті залишатися конкурентоспроможними на конкурентному світовому ринку.

Список літератури

1. The balance careers [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.thebalancecareers.com/top-skills-employers-want-2062481>
2. Demos cloud [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://semoscloud.com/blog/employee-training-encourage-employees-self-improvement/>
3. Махсма М.Б. Зайнятість та рівень життя сільського населення України: теорія та практика регулювання. Монографія. Київ. КНЕУ, 2017. — 383 с. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/21906/Makhsma.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. Анатолій Колот, Оксана Кравчук. Людина і нова економіка: теоретико-методологічний аналіз взаємодії та домінанти розвитку // Економічна теорія. — 2015. — №1. — С. 5—25.
5. Anatoliy Kolot and Oksana Herasymenko (2017). Market, state and business in coordinates of the new economy. Problems and Perspectives in Management. 2017. 15 (3). 76—97.
- Kolot, A., Kozmenko, S., Herasymenko, O., & Streimikiene, D. (2020) Development of a decent work institute as a social quality imperative: Lessons for Ukraine. Economics and Sociology. 2020. 13 (2). 70—85.

УДК 33.334.02

Лопушняк Г. С.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці

Милян Р. В.

аспірант кафедри управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Вагому роль у процесі формування і розвитку управлінських компетентностей державних службовців відіграє його організаційно-правове забезпечення, оскільки саме на основі відповід-

них законодавчих актів встановлюються певні правила та норми у будь-якій сфері, в тому числі і у сфері підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців. А за допомогою суб'єктів регулювання цих процесів здійснюється реалізація відповідних програм і заходів.

Основними суб'єктами такого регулювання є Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України, Національне агентство України з питань державної служби, Міністерство освіти і науки України, Державне управління справами, а також непрофільні міністерства, відомства та установи, які реалізують освітні програми за спеціальностями «Публічне управління та адміністрування», «Національна безпека», а також інші програми, за якими проходять підвищення кваліфікації державні службовці.

До основних законодавчих актів, які становлять основу правового забезпечення професійного навчання державних службовців, у першу чергу відносимо Конституцію України, Закон України «Про державну службу» [5] та Закон України «Про вищу освіту» [4]. Зокрема, у Конституції визначено, що «органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України» [1]. Згідно з Основним Законом утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, а отже і органів державної влади. Виконання цього обов'язку потребує від державних службовців високого професіоналізму, включаючи і управлінські компетентності.

Відповідно до Закону України «Про державну службу» вони повинні «постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності та удосконалювати організацію службової діяльності» [5], маючи при цьому право на «професійне навчання, зокрема за державні кошти, відповідно до потреб державного органу» [5].

У 2019 р. було затверджено нове Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників і заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад [3], яким визначено організаційні засади функціонування системи професійного навчання.

Окремої уваги потребують постанови Уряду від 29 липня 2009 р. № 789 і від 1 квітня 2013 р. № 255, що визначають питання порядку прийому, проведення навчання та стажування осіб за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» в НАДУ та її регіональних інститутах й інших закладах вищої освіти, а також постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2004 р. № 1681 «Про

центри перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій», якою врегульоване питання діяльності центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій.

Оскільки підготовка та підвищення кваліфікації державних службовців здійснюється значною мірою за рахунок коштів Державного або місцевих бюджетів, то до основних законодавчих актів, які встановлюють певні правила функціонування фінансового механізму формування та розвитку управлінських компетентностей державних службовців варто віднести й Бюджетний і Податковий кодекси. Положеннями Бюджетного кодексу регламентуються процеси складання проєктів відповідних бюджетів на поточний рік і середньострокову перспективу, визначається основні засади формування та використання бюджетних коштів, здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства тощо. Податковий кодекс визначає основні засади функціонування податкової системи, завдяки якій акумулюються кошти до відповідних бюджетів. Також цим законодавчим актом визначено певні стимули для суб'єктів провадження освітньої діяльності, що дозволяє їм мати певні преференції за умови надання відповідних послуг за встановленими правилами.

Фінансування відповідних програм підготовки фахівців у сфері публічного управління та адміністрування здійснюється за наявності паспорта бюджетної програми, який розробляється відповідності із Наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 р № 1098 (із змінами та доповненнями) «Про паспорти бюджетних програм».

Розрахунок вартості надання освітніх послуг і орієнтовної середньої вартості навчання одного слухача за державним замовленням здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій, затверджених наказом Національного агентства України з питань державної служби [2].

Досліджуючи організаційно-правове забезпечення варто звернути увагу і на новий порядок акредитації освітніх програм, у т.ч. і за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». Цей інструмент призначений для покращення якості надання освітніх послуг. Проте критерії, за якими проводиться акредитація освітніх програм, є доволі суб'єктивними, що призводить в окремих випадках до викривлення поточної ситуації у рамках реалізації окремої освітньої програми.

Професійне навчання здійснюється через систему закладів освіти, установ, організацій, незалежно від форми власності, які мають право надавати відповідні освітні послуги, та проводиться за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством.

Загалом по Україні зазначені освітні програми реалізуються у 129 закладах вищої освіти. За спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» в ЗВО України у 2020 р. вступили 2816 слухачів (студентів), з них 1808 слухачів (студентів) здобувають ступінь «магістра», а 1008 — ступінь «бакалавра».

Аналіз інформації про набір студентів (слухачів) на навчання за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» у 2020 р. свідчить про неефективну процедуру розподілу державного замовлення.

Зокрема, у 21 ЗВО за державним замовленням вступили по 1—2 особи, при цьому загальна кількість зарахованих на навчання склала не більше 3-х студентів. Ще у 6-ти ЗВО було зараховано по 4 студенти, з них 1—2 за державним замовленням.

Лише у ЗВО системи НАДУ при Президентіві України та ще у 13 навчальних закладах можна створити групи, які будуть економічно не збитковими для ЗВО. Адже середня вартість навчання 1 слухача (студента) за державним замовленням у системі МОНУ у 2020 р. запланована відповідно до паспорту бюджетної програми у розмірі 55180,9 грн, а максимальна вартість 1 року навчання за контрактом на даній програмі (за винятком КНУ та НАДУ) — 27450 грн.

Таким чином, вважаємо за недоцільне надавати місця державного замовлення ЗВО (менше 8 осіб). Отже потребує удосконалення методика щодо розподілу державного замовлення і коригування процедури фінансування за принципом «гроші ходять за студентом». Вважаємо, що підготовка державним службовців повинна здійснюватися окремими навчальними закладами, які мають вагомий здобутки у цій сфері та є затребуваними з боку споживачів зазначених послуг.

Зважаючи на наявність великої різниці у вартості підготовки фахівців за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» потребує удосконалення і методика розрахунку ціни вартості освітньої послуги для розміщення державою відповідного замовлення та навчання за контрактом.

Викликає занепокоєння факт відсутності державного замовлення на підготовку фахівців за спеціальністю «Національна безпека». Адже саме держава має забезпечити захист національних інтересів

та гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз усіх сферах життєдіяльності.

Вважаємо, що відсутність державного замовлення на вищезгаданих фахівців є неприпустимим і потребує негайного вирішення. На нашу думку, доцільно доручити Національній академії державного управління при Президентові України розробку освітніх програм за видами національної безпеки, за винятком безпеки у воєнній сфері та сфері безпеки державного кордону України. Їх реалізацію варто доручити спеціалізованим закладам вищої освіти: Національній академії Державної прикордонної служби; Національній академії Служби безпеки України та ЗВО Міністерства оборони України.

Підсумовуючи наведене можемо стверджувати, що в Україні в основному сформовано нормативно-правове забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, проте за окремими напрямками воно потребує удосконалення. Зокрема, потребують удосконалення: законодавчі акти щодо формування державного замовлення на підготовку державних службовців, удосконалення критеріїв оцінки якості реалізації освітніх програм, а також законодавчі актив частині порядку фінансування підготовки фахівців у сфері публічного управління та адміністрування.

Список літератури

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр>
2. Методичні рекомендації щодо здійснення розрахунків вартості надання освітніх послуг і орієнтовної середньої вартості навчання одного слухача за державним замовленням: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 27.01.2020 р. № 9-20 URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/DIYALNIST/PROFF%20NAVCHANJA/metod-rek-9-20.pdf>
3. Про затвердження положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників: Постанова КМУ від 06.02.2019 р. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-%D0%BF#Text>
4. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page2>.
5. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
6. Анатолій Колот, Оксана Кравчук. Людина і нова економіка: теоретико-методологічний аналіз взаємодії та доміанти розвитку // Економічна теорія. — 2015. — №1. — С. 5—25.